

Perustuslakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi osakeyhtiölain 6 luvun ja kauppakamarilain 2 §:n muuttamisesta

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi osakeyhtiölain 6 luvun ja kauppakamarilain 2 §:n muuttamisesta (HE 60/2024 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Satu Pentikäinen, oikeusministeriö
- professori Mikael Hidén
- professori Janne Salminen

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- apulaisprofessori Anu Mutanen

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi osakeyhtiölakia ja kauppakamarilakia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 28.12.2024.

Esitykseen sisältyy suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskeva jakso. Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi osakeyhtiölakia ja kauppakamarilakia. Ehdotetuilla laeilla on tarkoitus panna täytäntöön pörssiyhtiöiden hallintoelinten jäsenten sukupuolijakauman

Valiokunnan lausunto PeVL 33/2024 vp

tasapainottamista ja siihen liittyviä toimenpiteitä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi.

(2) Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 28.12.2024. Pörssiyhtiön velvollisuutta antaa pyynnöstä tietoja koskevan osakeyhtiölain 6 luvun 9 b §:n on kuitenkin tarkoitus tulla voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

(3) Laista tulee perustuslain 79 §:n 3 momentin mukaan käydä ilmi, milloin se tulee voimaan. Erityisestä syystä laissa voidaan säätää, että sen voimaantuloajankohdasta säädetään asetuksella. Erityisestä syystä voi olla kysymys esimerkiksi silloin, kun suuren lainsäädäntökokonaisuuden eri osien on tultava voimaan samana ajankohtana eikä tuota ajankohtaa ole lakia säädettäessä tarkoituksenmukaista tai mahdollista vielä vahvistaa (HE 1/1998 vp, s. 130/II, ks. myös PeVL 44/2018 vp, s. 3—4, PeVL 7/2005 vp, s. 11/II). Perustuslakivaliokunnan käytännössä erityisenä syynä on pidetty myös lain voimaantuloajankohdan sidonnaisuutta Suomen kansainvälisten velvoitteiden tai esimerkiksi Euroopan unionin lainsäädännön voimaantuloon (ks. esim. PeVL 36/2010 vp, s. 3/I, PeVL 21/2007 vp, s. 2/II, PeVL 46/2006 vp, s. 4/I).

(4) Hallituksen esityksessä (s. 37) osakeyhtiölain 6 luvun 9 b §:n voimaantulosäännöstä on perusteltu muun muassa sillä, että sääntely on tarkoitettu Euroopan unionin oikeuden kansalliseen täytäntöönpanoon. Direktiivin 9 b §:ään liittyvät velvoitteet olisi saatettava voimaan kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun poikkeamisen edellytykset eivät enää täytyisi. Käytännössä tämä merkitsee perustelujen mukaan sitä, että lain velvoittamien tahojen on sopeutettava toimintaansa uusien rekrytointia koskevien velvoitteiden noudattamiseen vastaavassa aikataulussa. Lain säätämiseen tavanomaisesti tarvittavan ajan näkökulmasta kuutta kuukautta voidaan perustelujen mukaan pitää liian lyhyenä ajanjaksona, jos aikatauluun tulisi varata kohtuullisesti aikaa myös lain velvoittamien tahojen ennakkovaraantumiseen lain säännöksen voimaantuloon. Lain voimaansaattaminen asetuksella varmistaisi kohtuulliseen ennakkovaraantumiseen tarvittavan ajan riittävyyttä.

(5) Perustuslakivaliokunta ei ole katsonut esimerkiksi tietojärjestelmien käyttöönottamisen kaltaisten hallinnollisten toimenpiteiden aikatauluun liittyvien syiden täyttävän perustuslain 79 §:n 3 momentissa tarkoitettua erityisen syyn vaatimusta. Tällaiset toimet ovat tavanomaisia lainsäädännössä, ja tarvittava aika niille voidaan varata päätettäessä lain voimaantuloajankohdasta lakia vahvistettaessa (PeVL 3/2019 vp, s. 3, PeVL 4/2014 vp, s. 5, PeVL 7/2005 vp, s. 11—12). Valiokunta ei ole pitänyt erityisenä syynä myöskään sitä, että Suomen lainsäädännön voimaantulo jäisi asiallisesti riippumaan tupakkatuotteiden markkinoiden kehityksestä toisessa valtiossa (PeVL 5/2009 vp, s. 4).

(6) Perustuslakivaliokunta ei pidä hallituksen esityksestä ilmeneviä perusteluja osakeyhtiölain 6 luvun 9 b §:n voimaantulosäännökselle asianmukaisina perustuslain 79 §:n 3 momentin kannalta. Voimaantuloajankohdasta säätämistä ei siten ole mahdollista jättää näin avoimin perustein valtioneuvoston asetuksen varaan, vaan osakeyhtiölakiehdotuksen voimaantulosäännöstä on tarkistettava. Tällainen muutos on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyksessä.

Valiokunnan lausunto PeVL 33/2024 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä, 1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen voimaantulosäännöksestä tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon.

Helsingissä 19.9.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Heikki Vestman kok
varapuheenjohtaja Vilhelm Junnila ps
jäsen Fatim Diarra vihr
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Teemu Keskisarja ps
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Karoliina Partanen kok
jäsen Paula Werning sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Liisa Vanhala